

PRAVOBRANITELJ ZA OSOBE S INVALIDITETOM:

SAVJETOVANJE O PRIJEDLOGU NAPUTKA O PRAVOVALJANIM ISPRAVAMA NADLEŽNIH TIJELA KOJIMA OSOBA S INVALIDITETOM DOKAZUJE SVOJ STATUS

Smatramo da je članak 2. ovog Naputka u koliziji sa Zakonom o obnovi zgrada oštećenih potresom na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije i Zagrebačke županije (u nastavku teksta Zakon o obnovi) koji u članku 6.st.1.al.2. i 3. oslobađa sudjelovanja u troškovima konstrukcijske obnove obiteljskih kuća i zgrada osobu s invaliditetom koja svoj status dokazuje pravovaljanim ispravama nadležnih tijela, sukladno naputku ministra nadležnog za poslove socijalne skrbi.

Naime, zakonska formulacija „osobe s invaliditetom“ podrazumijeva sve osobe s invaliditetom, a svrha Naputka bila bi pobliže označiti isprave kojima se taj status dokazuje. Međutim, Naputkom se *de facto* sužava krug osoba s invaliditetom kojima je priznato zakonsko pravo samo na osobe s težim i teškim invaliditetom, jer jedino ove kategorije osoba s invaliditetom mogu ostvariti pravo na doplatak za pomoć i njegu i osobnu invalidninu (dakle, samo osobe s III i IV stupnjem oštećenja funkcionalnih sposobnosti). Dakle, od oslobođenja sudjelovanja u troškovima obnove izuzete su osobe s invaliditetom sa utvrđenim I. i II. stupnjem oštećenja funkcionalnih nesposobnosti. Naime, Uredba o metodologijama vještačenja (NN 67/17) prema kojoj se od 2015.g. uređuje jedinstveni postupak vještačenja radi ostvarivanja prava u različitim sustavima i dokazivanja statusa osobe s invaliditetom, u članku 23. definira da status osobe s invaliditetom ima osoba (starija od 15 godina) kojoj je u postupku vještačenja utvrđeno barem jedno oštećenje iz Liste I i najmanje stupanj 1. iz Liste težine i vrste invaliditeta – oštećenja funkcionalnih sposobnosti.

Nadalje, na predloženi način prema Naputku, ne bi se u kategoriju osoba s invaliditetom koje su oslobođene sudjelovanja u troškovima obnove mogle uključiti i osobe koje zbog drugih zakonskih ograničenja možda ne ostvaruju pravo na doplatak za pomoć i njegu i osobnu invalidninu, iako su osobe s težim ili teškim invaliditetom, niti osobe kojima je invaliditet priznat radi ostvarivanja prava u drugim sustavima, a ne samo socijalnoj skrbi.

S druge strane, osobe čiji je invaliditet nastao kao posljedica rata ili u svezi s ratom (hrvatski ratni vojni invalid iz Domovinskog rata, civilni invalid iz Domovinskog rata, civilni invalid iz Drugog svjetskog rata, ratni vojni invalid iz Drugog svjetskog rata, mirnodopski vojni invalid), pravo iz zakona ostvarile bi neovisno o težini invaliditeta.

Stoga možemo reći da je prijedlog Naputka višestruko dvojbena: pravi neosnovanu razliku između osoba s invaliditetom ovisno o načinu nastanka invaliditeta, odnosno nema dosljednosti po osnovi težine invaliditeta a i potencijalno isključuje od prava na obnovu osobe koje ne ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi zbog drugih zakonskih uvjeta, ali jesu osobe s invaliditetom. Ovako definirani Naputak podržava iskrivljeno shvaćanje da je osoba s invaliditetom ona koja je ostvarila određeno pravo, a ne osoba koja ima određenu vrstu i stupanj oštećenja organizma i funkcionalne sposobnosti organizma. Pojmovno određenje Zakona o obnovi (osoba s invaliditetom) implicira da se pravo na izuzeće od participacije u obnovi nakon potresa prizna svim osobama s invaliditetom neovisno o stupnju i težini invaliditeta, a ne samo osobama s težim i teškim invaliditetom, stoga ukoliko je takvo

ograničenje bilo namjeravano, trebalo je u odredbi Zakona o obnovi navesti teži i teški invaliditet.

Prethodno pitanje otvara i problem javnih isprava koje se mogu uzeti u obzir kao dokaz invaliditeta za potrebe ovog Zakona. Predložena rješenja o ostvarivanju prava na doplatak za pomoć i njegu i osobnoj invalidnini dokazuju da osoba ima najmanje III. stupanj oštećenja funkcionalnih sposobnosti, ali ta prava ostvaruje samo ukoliko ispunjava i neke druge zakonske uvjete za ostvarivanje tih prava.

Zakon o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN 64/01) obvezuje na prikupljanje podataka koje se odnose na oštećenje zdravlja, invaliditet i težinu invaliditeta iz svih sustava, te obuhvaća i podatke o istome i prije novog sustava jedinstvenog vještačenja. Stoga predlažemo da u svrhu ostvarivanja prava na izuzeće od sudjelovanja u troškovima obnove dokaz o postojanju invaliditeta izdaje Hrvatski zavod za javno zdravstvo, koji je ovlašten voditi Registar osoba s invaliditetom. Pri tome je nužno propisati jedinstveni kriterij težine invaliditeta koji će se primjenjivati na sve kategorije osoba s invaliditetom, neovisno o uzroku nastanka invaliditeta, ili od troškova sudjelovanja u obnovi osloboditi sve osobe s invaliditetom, kako je to i određeno Zakonom.